

**Remiss: Avtal om försvarssamarbete med Amerikas förenta stater,
Ds 2024:2**

(Fö2024/00152)

Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet har genom remiss anmodats att yttra sig i rubricerat ärende. Fakultetsnämnden får härmed lämna följande synpunkter.

Fakultetsnämnden har i huvudsak inget att erinra mot promemorians överväganden och förslag. Några punkter i förslaget inger emellertid betänkligheter.

Förslaget till en ny paragraf 3a i lagen (2020:782) om operativt militärt stöd innebär att amerikansk militär personal som befinner sig i landet med anledning av DCA-avtalet efter beslut av regeringen kan komma att omfattas av 10 § första stycket 1, 2 och 4 polislagen, när den amerikanska militära personalen agerar för att upprätthålla ordningen inom sin styrka. De angivna bestämmelserna i polislagen gäller rätten att bruka våld för att genomföra tjänsteåtgärder.

Förslaget innebär, som fakultetsnämnden ser det, en utvidgning av bestämmelserna i DCA-avtalets artikel 14, som anger att de amerikanska försvarsmyndigheterna ska ansvara för att upprätthålla ordning och disciplin inom de amerikanska styrkorna. För detta ändamål får de amerikanska styrkorna inrätta militärpolisenheter på de överenskomna anläggningar och områden där amerikanska styrkor befinner sig och dessa kan även, i enlighet med gemensamt beslutade förfaranden och i samordning med svenska tjänstemän, komma att användas i samhällen i närheten av militära anläggningar och områden där amerikanska styrkor befinner sig.

Fakultetsnämnden anser att synnerlig försiktighet bör iakttas när det gäller att bevilja utländsk militär personal polisiära befogenheter i områden där kontakt med svensk lokalbefolkning kan förutses, även om befogenheterna är begränsade som i promemorians förslag. Rimligen är de befogenheter som anges i 10 § första stycket 1, 2 och 4 i polislagen inte fullt ut nödvändiga för att upprätthålla ordningen inom de amerikanska styrkorna. Detta skulle kunna åtgärdas genom att den föreslagna bestämmelsen i lagen om operativt militärt stöd förses med

ett tillägg som anger att den angivna paragrafen i polislagen gäller ”i tillämpliga delar” eller motsvarande. Ett annat alternativ är att befogenheterna preciseras direkt i lagen i stället för att innehålla en hänvisning till polislagen.

På ett liknande sätt föreslås i promemorian att 4 § lagen om operativt militärt stöd ska ge Försvarsmakten möjlighet att besluta att amerikansk militär personal som befinner sig i Sverige med anledning av DCA-avtalet får anlitas för bevakning av sådana skyddsobjekt som avses i 5 § 1, 7 och 9 skyddslagen (2010:305). Även här finns anledning att ytterligare överväga vilken personal som omfattas och vilka befogenheter den ska ha.

Begreppen ”medlem i en amerikansk styrka”, ”amerikansk militär personal” och liknande används i flera av författningsförslagen. Det är inte alltid tydligt vilka personer som kan komma att omfattas av dessa begrepp. Promemorian anger att begreppen definieras i DCA-avtalets artikel 2. Det är i och för sig riktigt när det gäller ”amerikanska styrkor” men inte när det gäller ”amerikansk militär personal”. Begreppet ”amerikanska styrkor” omfattar även en civil komponent. Det finns således oklarheter rörande civil personal som är kopplad till de amerikanska styrkorna, och särskilt när sådan personal kan komma att användas för säkerhetsändamål. Det bör på ett tydligare sätt framgå av lagtexten vilka personalkategorier som kan omfattas av bestämmelserna, så att det inte uppstår oklarheter kring vilken personal som omfattas av de våldsutövande befogenheterna.

Slutligen efterlyser fakultetsnämnden mer ingående resonemang kring hur skyddet för rörelsefriheten i 2 kap 8 § regeringsformen inverkar på beslut om utvidgande av skyddsobjekt. De överväganden som görs i promemorian (s. 173-174) är endast summariska med tanke på att antalet skyddsobjekt kan komma att öka kraftigt med anledning av avtalet.

Förslag till yttrande i detta ärende har upprättats av universitetslektor Olof Wilske. Yttrandet har på delegation avgivits av juridiska fakultetens dekanus, professor Anna Singer.

Anna Singer